

بررسی ارتباط میزان اعمال و عشق؛ هرچه عاشق‌تر، میزان عمل سنگین‌تر

ارتباط میزان اعمال و عشق حقیقی چیست و چگونه می‌توانیم عاشقانه عمل کنیم؟

در بررسی ارتباط میزان اعمال و عشق، ابتدا باید ببینیم جایگاه عشق در نظام هستی و زندگی ما کجاست. جالب است بدانیم عشق و محبت، مبنای آفرینش کل نظام خلقت است و ما هم به این دنیا آمده‌ایم تا عاشق شویم و عاشقانه زندگی کنیم! به عبارتی تنها رمز رسیدن و تولد سالم ما به ابدیت، عاشق شدن است.

عاشق شو ورنه روزی کار جهان سرآید ناخوانده نقش مقصود از کارگاه هستی^۱

از این رو ارتباط میزان اعمال و عشق، ارتباطی مستقیم و تنگاتنگ است. اما منظور ما کدام عشق است؟ آن عشقی که کلید سعادت ماست، چیست؟ ما انسان‌ها در تمام ابعاد وجودی مان اعم از ابعاد جمادی، گیاهی، حیوانی، عقلی و فوق عقلی، معشوق‌هایی داریم و طبیعی‌ست که لازمه زندگی در دنیا، گرایش به همه این معشوق‌ها باشد. اما عشقی که درباره‌اش سخن گفتیم و ما را به هدف خلقت مان می‌رساند، عشق به معشوق بعد انسانی است.

همان‌طور که می‌دانیم بخش انسانی یا قلب، بخش جاودانه و حقیقی وجود ماست که از خداست و به سوی خداوند برمی‌گردد و تنها دارایی و ثروت ما در آخرت هم قلب سالم است. به عبارتی در ابدیت، هیچ چیزی غیر از قلب سالم به کارمان نمی‌آید. قلب سالم هم قلبی است که تنها اله و معشوقش الله است^۲؛ در واقع گزاره «لا اله الا الله» مخصوص بخش انسانی وجود ماست و بدون شک کسی که هنوز به بلوغ بخش انسانی نرسیده است، نمی‌تواند به معنای حقیقی عاشق الله شود و این گزاره توحیدی را از روی صدق بگوید. مانند کسی که به بلوغ جنسی نرسیده است و درکی از عاشقی و ازدواج با جنس مخالف ندارد؛ بنابراین رسیدن به

^۱ دیوان حافظ شیرازی
^۲ لا اله الا الله

مقام انسانی، یعنی رسیدن به «لا اله الا الله» و از این‌روست که هیچ یک از پیامبران سخنی مانند «لا اله الا الله» را برای بشر نیاورده‌اند.^۳

پس با توجه به اینکه ما در زندگی دنیوی با انواع معشوق‌ها سروکار داریم، برای داشتن قلب سالم فقط حب خداوند کافی نیست؛ بلکه باید خداوند به عنوان معشوق حقیقی‌مان، همواره بر دیگر معشوق‌ها ارجحیت داشته باشد و در تمامی اوقات و شرایط، رضای او را در انتخاب‌ها و تصمیم‌ها در نظر بگیریم؛ در غیر این صورت قلبی ناسالم و میزان اعمالی سبک خواهیم داشت. نکته مهم و کلیدی در ارتباط میزان اعمال و عشق اینجاست که عشق الله، عشق به اهل‌بیت (علیهم السلام) و جهاد در راه خدا را هم به دنبال دارد.

ارتباط میزان اعمال، عشق به اهل‌بیت علیهم السلام و جهاد

ما انسان‌ها با توجه به محصور بودن‌مان در دنیای مادی به کمال بی‌نهایت و مطلق دسترسی نداریم و برای درک کمال بی‌نهایت، عشق‌ورزی به او و کسب دارایی‌های انسانی، به راهنما و الگو نیاز داریم. اهل‌بیت (علیهم السلام) انسان‌های کامل و عالی‌ترین جلوه الله هستند؛ به عبارت دیگر ایشان شبیه‌ترین مخلوق به خداوند و دارای جمیع صفات الهی می‌باشند. از طرفی از جانب خداوند متعال به‌عنوان امام و رهبر برای هدایت ما انتخاب شده‌اند و بهترین الگو برای ما هستند. بنابراین عشق به اهل‌بیت (علیهم السلام) و اطاعت از ایشان لازمه حرکت به سمت قلب سلیم و ثقل میزان است.

جهاد در راه خدا هم یعنی مبارزه با هر آنچه مانع رسیدن ما به معشوق بخش انسانی وجودمان یا همان الله می‌شود؛ از این رو عشق به جهاد نیز مانند عشق به اهل‌بیت (علیهم السلام)، جهت ثقل میزان و سعادت ما ضروریست. چنانچه خداوند نیز در قرآن کریم فرموده است اگر عشق به الله، اهل‌بیت (علیهم السلام) و جهاد در راه خدا در رأس سایر معشوق‌های‌مان نباشند، فردی فاسق و منحرف هستیم.^۴ بنابراین تنها کسی به مقام

^۳ پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم): «مَا قُلْتُ وَلَا قَالَ الْقَائِلُونَ قُبُلِي مَثَلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ.» (ابن بابویه، محمد بن علی، التوحید، ص ۱۸)
(من و گویندگان پیش از من، سخنی همانند «لا اله الا الله» نگفته‌ایم.)

^۴ سورة توبه، آیه ۲۴

انسانی رسیده که معشوق‌های خود را مهندسی کرده است و به معنای حقیقی «لا اله الا الله» در همهٔ ارکان زندگی‌اش جریان دارد.

در واقع ما در دنیا باید با اختیار خود، با وجود همهٔ معشوق‌های بخش طبیعی، عاشق الله شویم و باقی معشوق‌های طبیعی را هم تنها در سایهٔ عشق الهی بخواهیم و برای رسیدن به الله به کار گیریم؛ چرا که همهٔ آن معشوق‌ها به عنوان یک ابزار در راه رسیدن به هدف نهایی در اختیار ما گذاشته شده‌اند. کسی که به این عشق و رمز حیات‌بخش برسد، نه تنها به شادی و آرامشی می‌رسد که نظیرش را با وجود هیچ عشق دیگری تجربه نخواهد کرد، بلکه تولدی سالم به آخرت خواهد داشت و میزان اعمال او سنگین خواهد بود و این یعنی سعادت دنیا و آخرت.

پس در ارتباط میزان اعمال و عشق می‌توانیم بگوییم محبوب‌هایی که ما را در زندگی به خود مشغول کرده‌اند، از عوامل سبکی یا سنگینی میزان اعمال ما در قیامت هستند.

در این درس گفتیم که ارتباط میزان اعمال و عشق، یک رابطهٔ مستقیم است. هرچه عشق و محبت به الله در قلب ما بیشتر باشد، میزان اعمال ما سنگین‌تر خواهد بود؛ زیرا تنها دارایی و ثروت ما در آخرت، قلب سالم است و قلب سالم هم قلبی است که اله و معشوقش الله است. عشق به الله عشق به اهل بیت (علیهم السلام) و جهاد در راه خدا را هم در پی دارد؛ بنابراین در ارتباط میزان اعمال و عشق، باید بگوییم که برای رسیدن به مقام انسانی و ثقل میزان در قیامت باید معشوق‌های خود را اولویت‌بندی کنیم؛ به‌طوری که الله، اهل بیت (علیهم السلام) و جهاد در راه خدا در صدر و حاکم بر سایر معشوق‌های مان باشند.